

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izdaja vsak četrtek. Naročnina letna 60 Dln. za inozemstvo 80 Dln. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davok posebej. Polt. šek. rač. 11.153. Telefon 3113

Različna mnenja

Slovensko časopisje je prinašalo zadnje čase skoro vsak dan poročila o poslovnih večerih predstavljenih učiteljev in učiteljic. Članki, polni priznanja in slavošpevov, so poročali o težkih slovesih odraslecev kakor otrok od svojih voditeljev in vzgojiteljev.

Težišče našega razmišljanja niso toliko slavošpevi učiteljskemu delu, kakor pa skrite resnice, ki smo jih z najpreprostejšo logiko izluščili iz člankov v dokaz resničnosti svojega udejstvovanja med narodom.

Preprosti človek — narod — vidi pri čitanju takih člankov veliko nasprotje med delovanjem učiteljstva in prakso oblasti, ki prestavlja tudi tako učiteljstvo, o katerem ima sam najboljšo mnenje. Povzročen dvom v poštenost enega ali drugega je običajna posledica takega postopanja.

Izmed prizadetih je bilo mnogo takih, ki so dve tretjini svoje službene dobe ali pa še več prebili v enem in istem kraju in vendar jim dnevna politika ni prizanesla, čeprav so se tako navezali na kraj in ljudi, da so si postavili skromne domove. Neka tovarišica v Bohinjski Beli je delovala nad 30 let, ljudje so pri odhodu jokali in jo spremenili celo k vlaklu. Drugi so ustanovili in vodili celo vrsto narodu koristnih društev. Koncu vseh koncev so morali potrgati na višji ukaz vse vezi in se preseliti v drug kraj.

Prepuščajoč ocenjevanje njihovega dela drugim, opozarjamo vse le na materialno in moralno škodo takega postopanja za stan, narod in državo. Če pa še omenimo, da so se ponekod poslavljali od učiteljstva celo vidni zastopniki javnosti, tedaj popolnoma ovržemo nujnost in potrebo večine učiteljskih predstavitev. Potreba in volja naroda sta si skočili v lase.

Bodi že tako ali tako, dejstvo je, da črpa učiteljstvo iz takih časopisnih poročil neovrgljive realne dokaze svojega resničnega in koristnega udejstvovanja med narodom ter njegove tesne povezanosti z njim.

Članki v politično najbolj nasprotnih si časopisih potrjujejo brez vsakih statistik — tradicionalnost učiteljskega dela, česar ne morejo izpodbiti najzagrizenejši nasprotniki našega stanu.

Končno je doprineslo dnevno časopisje popolnoma spontano dokaz našega vsestranskega udejstvovanja. V šoli in cerkvi, pri Sokolu in prosveti, pri gasilcih, RK, JS, gospodarskih društvih in drugod imamo svojo besedo in močno roko.

Učiteljski stan predstavlja tako neizčrpen rezervoar tvornih sil. Da se pa en del učiteljstva odloči za eno vrsto društev, drugi del pa za drugo, je odločilno osebno prepričanje in okus posameznikov, kar je po ustavnih določilih svobodna pravica vsakega državljanca. Vsako društvo je po narodu itak »politično« opredeljeno po svojem trenutnem načelniku, predsedniku ali ustanovitelju in dnevna politika že tako povzroča pri takem opredeljenju pravcati kaos med državljani s tem, da izpreminja iz dneva v dan narodnost in vrednost pomen društev — v škodo dela samega. Taka merila javnega dela so seveda netočna in le za učiteljstvo škodljiva, ker ne ve, katero delo bi res ne imelo za posledico preganjanja.

Vzporedno s spreminjanjem političnih struj se je obračalo tudi ocenjevanje našega dela, kajti za danes zapovedano in vsiljeno delo so nas jutri kaznovali s prestavitvijo. Ne ozirajoč se na kvalifikacijo, na povezanost s krajem, natančnim poznavanjem njegovih potreb in željo naroda, so nas sodili le po političnem prepričanju, delež nas ene na levo, druge na desno. Sodelovanje pri društvih, ki so bila sicer odobrena po vseh državnih zakonih, a trenutno na indeksu, je postopek še pospešilo. Tako so romali eni na boljša mesta, drugi na slabša in na sramotni oder. Vsakemu zdravemu razumu se taki procesi upro radi enotnosti stanu, popolni sličnosti dela in cepljenja naših tvornih sil v korist — drugim. Nas, naše delo in sile loči samo politični nož, samo ta nas trga na dvoje, zato tudi samo s tega stališča odvojena mnenja o našem delu, ki ga končno pripoznavajo vsi politični tabori, a najbolj ga potrjuje — narod sam.

Različna mnenja o učiteljskem delu so slabi simptomi današnje dobe, ki nam morajo biti v resno opozorilo, da segajo v naše vrste roke z namenom, nas še nadalje deliti v pravičnike in krivičnike. Enako delo mora pa naše raztresene sile le združiti v korist stanu samega, ono nas mora le zlit v popolno celoto, nas dvigniti iz politične arene in tako le realizirati težnjo vsega slovenskega in jugoslovanskega učiteljstva. Delo med narodom

bi se potem sistematično razvijalo, nikdar prekinjalo ali na ostalo celo nedokončano.

Rešitev? Naša rešitev je v stalnosti, ki ni le gola zahteva učiteljskega stanu, temveč nujna potreba sistematičnega dela. Izvenšolsko delo zahteva v prvi vrsti najpodrobnejše poznavanje kraja samega; vendar je naše prizadevanje brezuspešno in naša najboljša volja ne more prepričati merodajnih krogov o nujnosti tega vprašanja.

Naša rešitev je v svobodni izbiri izvenšolskega dela po načelu državljanske enakopravnosti. Razlog za to je na eni strani raznoličnost dela, na drugi strani pa množnost, veselje, okus in osebno prepričanje posameznikov. Isti razlogi nasprotujejo tudi vpreganju učiteljstva v odvratno delo, ki mu prinaša samo splošno škodo.

Naša rešitev je v delu — posameznika. Delati po glasu svoje poštene vesti in proučarjem razumu bodi geslo, a narod in njegove potrebe začetek in konec hotenja vsakega javnega delavca.

Naša rešitev je nadalje v močni organizaciji z aktivističnim članstvom. JUU je s

svojimi 20.000 člani najmočnejša stanov, organizacija v državi. Enotna in zmogovita bo tedaj, kadar bo močna tudi zavest njenega članstva, ki bo intenzivno sodelovalo pri vseh vprašanjih svojega stanu in kadar bo delalo po načelu skupnosti in soodgovornosti za moralni ugled vsega jugoslovanskega učiteljstva.

Končno je naša rešitev in osamosvojitev v deklaraciji iz leta 1926. in 1935., ki točno precizira točke nadstrankarskega stališča naše stanovske linije tako-le: »... zato mora učiteljski stan obvarovati svojo neodvisnost na vse strani, da bo lahko paraliziral vse kvarne vplive dnevne politike na šolstvo ter mogel braniti in zastopati interese stanu in šole napram vsakemu režimu. V pogledu političnih in državljanskih pravic nušča udruženje članstvu svobodo opredeljevanja in dela izven organizacije. Toda tudi to delo mora biti v skladu s skupnimi interesi stanu.«

Zakaj potem še različna mnenja o našem delu?

Zakaj še cepljenje naših sil?

Postanimo resnični kovači svoje sreče!

Vir.

Prvi december

Osemnajst let je že minilo od onega trenutka, ko smo prvičrat proslavljali združitev vseh Jugoslovancev v enotno državo. Stoletni sen vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev je bil končno uresničen.

Dolga stoletja je trajala borba Jugoslovancev za osvoboditev izpod tujega jarma, prav tako dolgo je tudi stremenje po združitvi v enotni državi. Zgodovina nam jasno očrtava prizadevanja Sama, Ljudevita Posavskega, Dušana Silnega in kralja Tvrdka. Toda ostalo je pri prizadevanjih, ostalo je pri poizkusih. Kleno zrno in resno voljo po združitvi je vsejal šele Karadorde. Gojili so to nežno cvetko Ljudevit Gaj, Stanko Vraz, Obradović, Karadžić, Strossmayer in Krek. Toda vse to ni moglo ustvariti našega zedinjenja. Srbski narod je moral čez albansko Golgoto, da je končno zasijala zarja svobode vsem Jugoslovancem.

Že osemnajst let je minilo od našega prvega praznika zedinjenja, osemnajst let dela in prizadevanja, toda ne tudi osemnajst let uspehov. Mnogo vrzeli je še, mnogo prepovedov, ki so na poti ustvaritvi enotnosti naše države. Nočemo obračati svojih pogledov na strankarsko-politične spore, na različna gle-

danja na ureditev naše države, pač pa se obrača naš pogled na prosveto, ki je temelj vsega napredka, ki je temelj boljše bodočnosti našega naroda in naše države. Prosveta je ona panoga našega političnega stremljenja, ki bi jo morali najbolj negovati, najbolj dvigati in ji posvečati največ pozornosti. Edino prosveta more ustvarjati in graditi najsigurnejše temelje naši boljši bodočnosti, našemu duhovnemu zedinjenju.

Enoten šolski zakon kraljevine Jugoslavije ni mogel osnovati tudi enotnega šolstva. Ustroj šolstva je bil po raznih delih naše države tako zelo različen, da tudi še po osemnajstih letih ne bomo imeli povsod tega, kar predpisuje naš enoten šolski zakon.

To je samo en primer, ki nam jasno kaže, kako nujno je potrebno naše prizadevanje in naše delo za ustvaritev pravega in resničnega zedinjenja vseh Jugoslovancev.

Dolžnost nas učiteljev je, kazati vedno in ob vsaki priliki na pomanjkljivosti na raznih straneh našega šolskega polja, in tudi danes, ko praznujemo že devetnajstič praznik zedinjenja, izražamo željo, da bi nam bodočnost prinesla v tem pogledu zboljšanje.

Weekend učiteljstva

Nedelja, dan počitka, miru in oddiha, je oni dan, kateremu velja napor vsega tedna, ki krona pridno delo šestih delovnih dni. Služkinja se veseli že ves teden na nedeljo, ko se bo siva koprena vsakdanjega trdega dela pretrgala za nekaj kratkih ur in bo prišlo v puščobno sedanost vsaj za kratke trenutke zlato sonce prostosti. Rokodelec potrebuje po svojem delu počitka in si ne pusti kratiti pravice, da ga sme preživeti kjerkoli in kakorkoli ga je volja. Prav tako kakor ročnim delavcem in še veliko bolj pa je potreben nedeljski oddih duševnim delavcem. Živci, ki so napreženi ves teden, potrebujejo nujno vsaj en dan popolnega miru.

Največjo pažnjo pa morajo posvečati higieni svojega živčevja vsi oni, ki jim je poverjen vzgojni poklic, izvrševanje najvažnejše dolžnosti človekove. Otrok ima pravico do tega, da je oni, ki ga vzgaja, uravnovešena osebnost, da ima svoje živce trdno v oblasti, da ni suženj svojega trenutnega razpoloženja. Otrok, ki je izročen muhastim vzgojiteljem, nestalnim kakor aprilsko vreme, zapade najhitreje v čustvo manjvrednosti, saj ne ve nikoli, kaj ga čaka, božanje ali kazen.

Vzgojni in učni neuspeh posameznih vzgojiteljev koreninijo pogosto v tem, ker dotični ne posvečajo potrebne pažnje higieni svojega živčevja. Da bi vsaj enkrat na teden korenito izpregli, da bi vsaj v nedeljo privoščili svojemu živčevju oddiha in spremembe, jim ne pade nikoli na um. Nasprotno, še obsojajo vse one, ki znajo bolje štediti s svojimi živčnimi silami, ki izprevržejo ob nedeljah ves svoj običajni življenjski način, ker čutijo za to potrebo, ki odhajajo včasih celo že ob sobotah popoldne polni pričakovanja tja, kamor jih vleče srce, eden v samoto, drugi v družbo, ta v hribe, oni v mesto. V nedeljo zvečer se vračajo nazaj, morda res utrujeni, toda kljub temu vedri in dobre volje. Sijaj nedeljskih ur jih krepi, da dele šest dolgih delovnih dni spet drugim naprej veselje, tudi če jim bo morda prinesel teden novih razočaranj in novih težav.

Ves ogromni pomen nedeljskega oddiha za vsakega duševnega in ročnega delavca so že spoznale oblasti drugih naprednejših držav, zlasti Anglije in Zedinjenih držav, ki skušajo omogočiti prav vsemu prebivalstvu nemoten weekend z uvedbo primernih, železniških, avtobusnih in celo zračnih zvez, pa tudi z znižanjem prevoznine ob sobotah in nedeljah.

Pri nas smo se temu stremljenju približali že vsaj z uvedbo polovične voznine za nedeljski oddih. Učiteljstvu, ki potrebuje najbolj trdne živce, pa oblasti nasprotno otežujejo nedeljski oddih. Brez ozira na slučajne politične razmere se pojavlja ta tendenca že vseh zadnjih deset let vedno znova v raznih oblikah. Če bi bilo v interesu šole in vzgojnih prilik, da ostane učitelj tudi v nedeljo v kraju službovanja, bi ne smel temu nihče ugovarjati. Vzgojni poklic je najlepši in najvažnejši poklic, vsakdo si mora šteti v čast, če sme vzgajati deco, kdor bi se lotil te velike naloge, bi pač moral prevzeti tudi vse žrtve,

VSEBINA:

Različna mnenja.

Prvi december.

Weekend učiteljstva.

»Učiteljski pokret« in naša vas.

Klic iz tujine.

Naš glas: Urednik: V slovo! — »Učiteljski tovariš« in njegovo pisanje. — Vzgjajmo svoj ponos! — Pismo učiteljice začetnice. Splošne vesti. — Osebnost zadeve. — Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Naša gospod. organizacija. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Inozemsko šolstvo in učiteljstvo. — Novosti na knjižnem trgu.

ki bi jih terjali ta poklic od njega in izvajati vse posledice. Ker pa ni v interesu otrok, da je učitelj priklenjen tudi v nedeljo med šolske zidove, da si po eni strani nikoli ne umiri dodobra živcev, po drugi strani pa počasi notranje ostari in otopi, ker njegova duševnost ne dobiva vedno novih pobud in dražljajev, tudi ne moremo priznati upravičenosti vseh teh odredb.

Z vsemi takimi odredbami, ki omejujejo svobodo učiteljstva, se tudi vedno znova deli učitelje na kaste. Namesto da bi bili učitelji drug drugemu po pravicah in dolžnostih vedno enaki, nas predpisi vedno znova cepijo.

Za presojo vsega učiteljskega življenjskega načina bi morala biti odločilna samo kakovost njegovega dela, v prvi vrsti njegovi uspehi v šoli, pa tudi njegovo ostalo delo za narod in med narodom. Na kak način je ugodni uspeh dosežen, je končno stvar vsakega posameznika, vseeno, če zapusti kraj svojega službovanja tudi dvakrat na teden, vseeno celo, če stanuje izven šolskega okoliša, zlasti če ima tehtne vzroke za to, če je stanovanje v šoli nezdravo, ali če pomaga vzdrževati starše in je zato zanj važno, da ima stanovanje in večerjo doma itd.

Vse te odredbe, ki se ponavljajo vsa zadnja leta in ki vedno bolj ozko določajo učiteljstvo, kje mora stanovati in kdaj sme kam oditi, pa zadenejo učiteljice še mnogo bolj kot učitelje. Zenska mladina je mnogo bolj privezana na družinski krog kot moška, kar seveda ni prirojena razlika med obema spoloma, ampak je samo posledica vzgoje, ki veže žensko mladino bolj na dom, moški pa dovoli več prostosti. Tako ni čuda, če postaja že v prvih letih svojega službovanja zgrenjena, če njeno živčevje ne more uspešno premagovati vseh nevšečnih dojmov in če imamo v nekaj letih v učiteljskem stanu spet eno nervozno duševnost več.

Nešteto mladih učiteljic, ki službujejo v obupnih prilikah, drži v duševnem ravnovesju edino le upanje na nedeljo, ki se blešči kot zlata kroglica med šestimi sivimi v rožnem vencu vsakdanjega življenja, da ne omagajo v borbi s trdo sedanostjo. Mnogo več bo zgrešenih poti, mnogo več bodo imeli hianci in licemerci obsojati, če oblasti tega odloka ne bodo omilile, oziroma če bi se ta sklep povsod rigorozno izvajal.

Vidi se, da nimajo učiteljice zastopstva v nobeni višji prosvetni ustanovi, dasi je učiteljica celo več kot učitelj, da zavzemajo vsa odločilna mesta moški, ki uravnajo ves življenjski način učiteljstva izključno z moškega stališča. Interesi učiteljev pa prav gotovo niso vedno v skladu z interesi učiteljic, dasi imamo res večino enakih težej. Toda v duševnost učiteljice se moški predpostavljajo iz vseh nižjih in višjih oblastev le ne zna živeti, potrebe, želje in težnje učiteljice bo lahko spoznala in pravilno tolmačila le ženska. Zato je naloga učiteljice, zastaviti vse sile v to, da si pribore enakopravnost v vsem, kar se nanaša na šolo in učiteljstvo, da zadobijo pravico do soodločevanja v vseh ustanovah, ki se tičejo tudi učiteljic, v učiteljski organizaciji prav tako kakor v vseh učiteljskim nadrejenih oblastih.

Milica Stupan.

„Učiteljski pokret“ in naša vas

V »Učiteljskem pokretu« se zbirajo po večini naši mladi tovariši, ki stopajo s prvimi negotovimi koraki v svojo prakso, bodisi v učilnici, bodisi v prosvetnem prizadevanju izven šolskih zidov. Iz njihovega stremljenja zveni resna volja, živeti se čimprej v razmere svojega novega delovnega okoliša ter se posvetiti proučevanju svojega vzgojnega in izobraževalnega torišča brez predsodkov in tradicionalnih vezí.

Predvsem se zavedajo enega važnega dejstva: da so prilike našega današnjega položaja zelo zelo različne od onih, v katerih je delalo učiteljstvo pred svetovno vojno. Te prilike morajo proučevati in si jih v njihovi vzročni povezanosti in genezi objasniti tudi vsi starejši tovariši, ki so že osiveli v delu na naši vasi, kajti načelo »naprej po začrtani poti« bi vodilo danes na stranska pota.

Če se zavedamo tega odločilnega momenta, moramo priznati, da se glede našega šolskega in izvenšolskega dela ne moremo več deliti v stare in mlade, marveč, da moramo postati vsi mladi, ker so tudi stare razmere postale mlade in ne prenesejo več starih receptov. Kdorkoli ima dovolj duševne prožnosti, da se vživi v nov položaj in v novo duševnost našega kmetskega življa, je postal z dobrim uspehom usposobljenosti izpit svoje mladosti. Kdor tega ne zmore, ostane kljub svojim morebitnim mladim letom star in okostenel.

Zato smo trdno uverjeni, da naši mladi »učiteljski pokretaši« ne bodo ostali osamljeni ter da bodo njihovi resni napori naši vsepovsod med našim učiteljstvom simpatičen odziv.

Tudi Vaš novi plašč od PAULINA

po znano solidnih cenah p. n. učiteljicam zopet na obročno odplačilo
Damska konfekcija PAULIN — Ljubljana, Kongresni trg 5

Naša vas postaja bolj in bolj »terra incognita«. Družbene sile so, ki ji izpreminjajo dan za dnevom njeno podobo in njeno notranjo strukturo. Moti se vsakdo, ki misli, da jo pozna, če živi nekaj let v njeni sredi. Lahko je v tem času mogoče spoznal vsakega posameznega vaščana, njegove gospodarske in duševne posebnosti, kljub temu mu bo ostala vas kot družabna tvorba v svojih razvojnih smerih in možnostih knjiga s sedmimi pečati.

Za to spoznanje je treba vendarle nekaj več kot samo bivanje na vasi in občevanje — četudi vsakodnevno in intenzivno — z vaščani. V zvezi s tem, ki je vsekakor važen sestavni del našega življenja v vaško občestvo, se moramo potruditi, da se lotimo študija vasi po nekem določenem sistemu, ki nam bo — strnjeno — šele nudil pravo sintetično sliko njene gospodarske in socialne zgradbe.

Najdragocenejši dar, ki nam bo vzklik iz tega dela, bo mogoče spoznanje, da vplivajo

na rast ali propadanje posameznikov družabne sile, ki delujejo izven območja posameznikov in da se ti ne morejo delati odgovorne za celo vrsto težkih peripetij v njihovem življenju. Presojati in obsojati življenje posameznikov mimo in preko družabnih vplivov zavaja opazovalca v nestvarne podmene in zaključke, ga spravlja v nevarnost, da krično obsoja, kjer bi moral le razumeti ter da na taki nestvarni, subjektivistični prognozi izvaja nepravilne zaključke za svoje delo med narodom. Današnji razgiban tempo v razvoju našega podeželja postavlja nevarne čeri na vsak korak našega dela. Zato pozdravljamo namero učiteljskih pokretašev, lotiti se študija naše vasi z vso resnostjo in po smotretem načrtu, ki jih bo končno pripeljal do pravega gledanja na razmere vasi in na sile, ki spreminjajo njeno lice in tvorbo.

Naj bi jih podpirali vsi mladi po volji in duši izmed našega učiteljstva.

Klic iz tujine

Nad milijon Slovencev je v tujini, nad milijon naših bratov se peha in poti po širnem svetu za borni kruhek, ki ga jim domovina ni mogla dati... Nad milijon naših duš bi skoro pozabili in milijon src bi prenehalo biti za domovino in za nas...

Ogromno število naših izseljencev mora biti za nas ena sama velika skrb, skrb nad vsemi skrbmi, skrb za lastno kri.

Ako zgubimo še to kri, nas bo polovico manj; polovico naše krvi bo steklo in oslabilo bomo.

Dušam hrane, srcam tople ljubezni! Naši izseljenci kličejo, naši bratje prosijo in brez potrebe ni prošnji. Domovina ne sme preko zakona krvi, ki je najvidnejši izraz skupnosti in enakosti enega naroda.

Kakor smo se do sedaj vsako leto, se bomo tudi letos spomnili vseh naših izseljencev 29. novembra. Izseljeniška nedelja bodi posvečena skupni ljubezni in razmišljanju o pomoči bratom v tujini.

Pomoč je nujna, število ogromno, za vsakega v domovini je dovolj dela, ker ima vsak izmed nas enega brata onkraj meje...

Starejši rod, rojen v domači zibelki, sicer tudi v največjem trpljenju ne pozabi svoje domovine, govornice in njenih navad, le mladina je v nevarnosti, da bi utonila v vesoljstvu. Ona nas najbolj potrebuje, ona zahteva od domovine svojih staršev pesmi in pravljic o kralju Matjažu in kraljeviču Marku, o Triglavu in Bledu, o Savi in Donavi, njej je treba pokazati veličino domovine, katero zastopajo v tujini njeni starši s tolikim ponosom.

Naš glas

Urednik: V slovo!

Iz prvotne namere, razgibati najmlajše ter jih zainteresirati za aktivno sodelovanje pri reševanju stanovskih problemov (»Glas najmlajših«), smo s prekrstitivno rubriko v »Naš glas« prišli v novo, uspešnejšo fazo pozitivnega ustvarjanja.

Predvsem nam je bil namen, z vsemi sredstvi povečati medsebojno razumevanje in aktivnost vsega članstva; mu vcepiti vero v lastno moč in potrebo po enotnem nastopu ter končno s premagovanjem vseh ovir v sebi in izven sebe, dvigniti v vseh nas razumevanje za veliki smisel življenja ter ogromni pomen borbe in veselega dela, ki bosta potencirala našo odpornost proti vsem neprilikam življenja.

Hočemo, da bo naš program živo prepričanje in trden nazor, ki bo vzrastle iz življenja in našega skupnega hotenja. Zato ga nismo kot dogmatiki fiksirali v sistem, v rubrike po oddelkih, odstavkih in paragrafih.

Poleg reševanja konkretno ekonomskih in stanovsko političnih problemov, t. j. poleg praktične stanovsko-socialne borbe, smo se zavedali važnosti ustvarjanja in izkristaliziranja lastne stanovske ideologije, globoke etične zavesti, na podlagi realistične filozofije. S pomočjo nakazanih problemov smo poskušali ustvariti potrebo po lastnem odgovoru na vsa življenjska in svetovno-nazorska vprašanja, zavedajoč se, da bomo le na ta način našli zvišen in pravičen smoter ter globljo usidranost vsega našega udejstvovanja. Da smo šli pravo pot, dokazuje novo gibanje, nov duh in večja aktivnost vsega članstva v mnogih sreskih društvih.

Moja specialna dolžnost kot prvega urednika obeh gornjih rubrik, je bila vzbuditi s pomočjo tiskane besede v članstvu interes za

sodelovanje. Ta smoter je danes dosežen! Zanimanje za naš pokret je rastlo in še raste od tedna do tedna. Šlo je celo preko meje naše ožje domovine ter vzbudilo pozornost in odobravanje tudi v Beogradu.

V vseh nas dozoreva iz dneva v dan vedno bolj prepričanje, da živimo v času, v katerem le deca do 12. leta in starčki po 80. letu žive staro, brezbrizno in sentimentalno življenje, a vsi ostali ne pripadamo več sebi, temveč dajemo vse svoje najboljši in najplodnejše energije skupnosti, borbi za osvoboditev pred notranjimi in materialnimi ovirami, borbi za človeka dostojno življenje vseh nas in našega ljudstva.

S tem je moja pripravljala uredniška naloga končana. Vsem, ki so me podpirali v stremeljenjih in prizadevanjih s pozitivno kritiko, predvsem pa z aktivnim sodelovanjem in diskusijo o tukaj naštetih problemih, izrekam iskreno zahvalo. Prosim vse, da tudi v bodoče vztrajajo pri skupnem delu. Novi uredniški odbor bo s primerno reorganizacijo nadaljeval začeto delo v dosedajni smeri ter omogočil razmah pokreta, ki nastaja.

Resnica je na pohodu in nič je ne bo zadržalo! (Zola) Mi, mladi slovenski učitelji, smo z njo in z nami so vsi tisti, ki jim življenje ni prazna fraza, protekcijsko stremuštvo in egoistično izživljanje, ampak skupna borba za resnico, pravico in boljše budočnost vsega delovnega ljudstva.

Novo, sveže sile slovenskega učiteljstva so na pohodu in ne bo jih več zadrževalo ne hlapčevstvo, ne klečepazenje, ne mehke hrbtenice in ne naše dosedanje polovičarstvo.

Tovariške pozdrave vsem

Bole Šegula Peš.

»Učiteljski tovariš« in njegovo pisanje

Enkrat tedensko dobimo edini slovenski list, ki piše resnično za naš zaničevan učiteljski stan — »Učit. tovariš«. Z užitkom in veseljem ga jemljemo v roke, z zanimanjem ga prečitamo.

Obsežnost lista je omejena, zato pa moramo s tem večjo voljo posvetiti vsi, prav vsi slovenski učitelji, največjo pažnjo kvaliteti. To pa storimo s tem, da pomagamo vsi izpolniti strani in predalčke lista z vsestransko, za današnje razmere najpomembnejšo vsebino.

Torej: na dan! Posebno vi, tam gori iz vaših gorskih lukenj,

vejte nam kakšno pošteno, z debelimi ocvirki zabeljeno. Tam jih imate za ušesi, pa nikar jih ne hranite za boljše čase! Priskočite na pomoč našemu uredniku s kakšno krepko dogodivščino iz vašega socialnega okolja, ki bo vžgala in dala misliti, globlje — vsem.

Posebno pozornost posvečajmo uvodnikom. Ne dolgo! Kvečemu cel stolpiček, zato pa tem bolj udarno, brezobzirno resnično. Vstran rokavice in bojažljivo mehko! Kdor ne prenese trdih besed, naj se potuhne pod odejo. Za vsak primer pa naj pomoli na zrak samo nos, da ga lastni smrad ne zaduši.

Za uvodnikom pridejo drugi članki, realistično-filozofski, socialno-ekonomski, stanov-

ske-politični, strokovno-borbeni, sodobni, trdi-odločni. Kratka dejstva, ugotovitve, nakazani problemi. To bodo vsi prebrali, vsi premislili!

Vsi sotrudniki, posebno mi mladi; držimo se načela grobe stvarnosti. Poleg cankarškega čustvovanja, poleg šavovskega izražanja (po Shaw-u), poleg realno-filozofskega spraševanja in ugotavljanja »zakaj in čemu«, prikazimo temeljito tudi naša blatna in prozaična tla.

Starejši tovariši, ne pozabite podlistkov, tako od ledvic povedanih. Takšne mi mladi radi čitamo, na koncu pa se prav krepko odahujemo: »Dobro mu jo je zagoledel! Sem spadajo tudi poprašte anekdote starih učiteljskih originalov. Takšne nas prijetno ščegečejo. Geslo bodi: »Vsak teden eno!« Razumljivo je, da pridejo le takšne »šolske« v

poštev. Saj jih vsi nebroj doživljamo, v šoli drug drugemu pripovedujemo in nato — pozabimo. — Če se pri tem kakšna vesela resnično posreči, da se ji nasmeješ od srca, bo vsaj en sončni žarek v naši vsakodnevni puščobi, ki bo pomagal k boljši prebavi in prijaznejšemu licu.

Tovariši, tajniki! Napovedujte zborovanja kratko, jedrnat! Isto naj velja tudi za poročila o poteku zborovanj. Samo z izvečki nas presenetite: krepki in možati sklepi, pametne resolucije in podobno. To bomo vsi prebrali, vsi vedeli!

Torej: uvidevnost in zopet uvidevnost, prostor je omejen. Itd., itd. in dovolj, da ne zapredem v dolgovestnost. Sicer jo dobim od kritičnih čitateljev še sam po buči.

Pa še drugi kaj!

Darevič.

Sq

Vzgajajmo svoj ponos!

Stoj, kot drevo brez zavetja!
Višji si, bolj te pretresa vihar,
višji si, bližji nebeski ti žar,
dalj gre, oko — —

Oton Zupančič.

Ne prilizujmo in ne laskajmo se nikomur!

Ne uklonimo se nepravilnim zahtevam in nazorom!

Ne dajmo se zlomiti usodi, sovražnemu življenjskemu viharju!

Nikoli ne prelomimo dane besede!

Ne precejnjamo samega sebe in ne podcenjujmo drugih!

Zaničujmo vsako laž, vsako zahrbtno denunciacijo!

Postavimo se vedno iz oči v oči svoje-mu nasprotniku ter ne napadajmo nikdar strahopetno od zadaj!

Ostajajmo vedno zvesti sami sebi in ne posnemajmo kot slabiči druge!

Pismo učiteljice začetnice

Tako tihi smo, nihče izmed nas ne pove ničesar. Kaj je vzrok naši molčečnosti? Morda bi kdo mislil, da smo srečni, zadovoljni — da smo se končno zabubili in s tem napravili križ nad svojim življenjem, ki je resnično življenje. Prepričana sem, da govorim v imenu vseh učiteljic-začetnic. Le premilo bom orisala stanje, v katerem se nahajamo. Toda beseda bo spregovorjena in morda mi bo kdo sledil in spopolnil vrzeli, ki jih bo premnogo.

Pet let, kaj še, štirinajst let smo prebili v šolskih klopih. Lepi cilji so blesteli pred nami, ko smo stopili na učiteljske. Leta najhujšega premagovanja so minula. Ni nam bila not z rožami posuta vseh pet let. Trpljenja polni trenutki so bili pozabljeni, premagali smo jih zgolj iz ljubezni do zvišenega poklica. Biti učitelj, učiteljica, se nam je zdelo zajeti vso poezijo najčistejši ljubezni, ki jo bomo delili nam prepuščenim malčkom. Čustvovati z njimi, jim vzbujati v dušah samozavest in v sreih moč, da bodo smelo kljubovali vsem vihram življenja — kako sveta naloga!

Medtem pa so prihajala od doma pisma polna tožb in jadicovanja: — Ne morem ti več pošiljati denarja... Kmečko dekle, ki je prišlo študirat v daljno mesto, je bilo izročeno na milost in nemilost doma. Stanovanje je morala iskati pri gospodinjah, ki so se zadovoljile s plačilom v živilih. Le redkokdaj so bile te »dijaške mačehe« zadovoljne. Z velikim trudom spravljena živila so se jim zdeli kot miloščina. Doma so delale vse leto sestre in brat za gospodično, ki je seveda bila bolj oblečena in še delala ni. Kolikokrat je morala slišati trpko očitanje, češ: Vsi delamo samo za njo! Uboga mati, katero so največkrat

zadele take besede, je tolažila: Bo že povrnila, ko bo končala šolo in bo dobila službo.

Minila so leta, žrtve so bile pozabljene, toda ne brez vprašanj: Kdaj nam bo povrnila?

Končno se je njeno ime pomešalo med srečnejše, ki so dobili službo. Hvala Bogu! Napočil je čas, ko bo lahko vrnila vse vsem, ki so jo podpirali, najbolj pa materi, ki je s tolikimi žrtvami pripomogla hčerki do kruha. Materi se je odvalilo veliko breme z ramen, hčerki pa je zrastle nova trdna zavest, da bo lahko vračala tem zgaranim rokam, ki so toliko let delale in skrbele za njo. V duhu si je slikala bodoče življenje v samotni gorski vasi z materjo pri sebi.

Pa ni bilo tako. Daleč od doma je. Sree se ji krči od bolečine, ko piše materi in se ji vedno in vedno opravičuje, da ta mesec ne more poslati. Vso revščino ji razodene, kdo drugi bi jo bolj razumel, kakor mati? Upanje, ki je tako trdno stalo pred njo, se zdaj maje in ruši. Saj komaj vzdržuje sama sebe z borimi 850 dinarčki. Bije in tolče dan za dnem in šteje, kdaj bo prvi v mesecu.

Nahaja se pogostoma v pomanjkanju duševne hrane. Tako zapada v pasivni pesimizem. Samozabrazba, katere potrebo občuti vsak dan, tiči na eni točki. Kljub najboljši volji ne gre naprej. Saj se mora odreči knjigam, ki so tolikim tihe, najzvestejše prijateljice, odreči se jim mora zato, ker nima dovolj sredstev, da bi si jih nabavila. Revije in časopisi niso zanj, ker so predragi.

Tako tičimo vsak v svojem kraju, daleč drug od drugega in vsak prenaša težo življenja z bridkim vprašanjem: Ali bo bolje? K-a.

Splošne vesti

SNOVANJE PODPORNEGA FONDA SE NADALJUJE.

Skupščina sklne soglasno, da prispeva vsak član za podporni fond 10 din, ki naj jih plača kot enajsti obrok meseca julija.

Sresko društvo Brežice.

Soglasanje in dobra volja članstva, ki je vladala ves čas skupščine, se je pokazala tudi v tem, da se je brez debate in soglasno sklenilo darovati znesek 3 din mesečno za podporni fond.

Sresko društvo Konjice.

Soglasno se sklne prispevati mesečno 2 din za podporni fond.

Sresko društvo Laško.

Soglasno je bilo sklenjeno, da plača vsak član mesečno 2 din v fond za zaščito članstva — 1 din se izroči sekciji, 1 din pa obdrži sresko društvo.

Sresko društvo Sv. Lenart.

Mase ne bodo nič manj pridobljene s poštenim političnim delom, nego so z demagožtvom.

Masaryk.

EKSKURZIJA UČITELJSTVA NA SVETOVNO RAZSTAVO V PARIZ

Ekskurzijski odsek JUU sekcije za dravsko banovino bo organiziral za učiteljstvo in po njih vpeljane sorodnike in znance 12 dnevnih potovanje na svetovno razstavo v Pariz v prvi polovici meseca julija 1937. Tja grede bi potovali preko Švice, nazaj grede preko Italije. Med potjo si bomo ogledali posamezna mesta in njihove zanimivosti. Posebno pažnjo bo odbor pri organizaciji poklanjal pedagoškim in kulturnim ustanovam. Podrobnosti za enkrat še ne moremo objaviti, sporočamo pa približno ceno in upamo, da ne bo prekoračena. Stroški za potovanje, prehrano, stanovanje, ogled razstave itd. so preračunani na 2200 din.

Ta znesek morejo prijavljenci plačati v mesečnih obrokih à 275 din od decembra do vključno julija 1937. Prijavni rok je do 15. decembra t. l. Naknadne prijave bomo upoštevali le po možnosti. Če se bo do najavljenejega roka prijavilo zadostno število udeležencev, bomo vsem poslali v podpis prijavnico in čke Učit. hranilnice in posojilnice v Ljubljani, kamor bodo nakazovali mesečne obroke. Istočasno s podpisom prijavnice bodo morali prijavljenci plačati tudi prvi obrok. Ostale podrobnosti bodo sledile v prihodnjih številkih »Učit. tovariša«. Prijave: EO pri JUU v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.